

Atlantshafsbandalagið og Efnahagsbandalag Evrópu, ræða 1. desember 1961

Bjarni Benediktsson – Stjórn­mál – Atlantshafsbandalagið – Efnahagsbandalag Evrópu – Alþjóðleg
samskipti

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

---

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Ræður og greinar 1940-1965
Askja 4-2, Örk 2

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Reda 1. des. 1961

Snorri Sturluson segir frá því í Heimskringlu, að er Olafur konungur Haraldsson fór um Dalina í Noregi til að kristna landsfólkið, hitti hann Dala-Guðbrand, er þar var fyrir öðrum, og mælti konungur meðal annars svo við hann:

" Og trúá nú á sannan guð, er skóp himin og jörð og alla hluti veit ".

Síðan settist konungur niður, en Guðbrandur svaraði:

" Eigi vitum vér, um hvern þú ræðir. Kallar þú þann guð, er þú sér eigi og engi annarra. En vér eigum þann guð, er hvern dag má sjá --- ; mun yður hann ógurlegur sýnast og mikill fyrir sér. Vænti ég, að yður skjóti skelk í bringu, ef hann kemur á þingið ."

Mót degi, morguninn eftir, fór konungur til þings. Er hann kom á þing, þá voru sumir bændur komnir. Þá sáu þeir mikinn fjölda búenda fara til þings og báru í milli sín mannlíkan mikið, glæst

allt með gulli og silfri. En er það sáu bændur, þeir er á þinginu voru, þá hlupu þeir allir upp og lutu því skrímsli. Síðan var það sett á miðjan þingvöll.

Sátu öðru megin búendur, en öðru megin konungur og hans lið. Síðan stóð upp Dala-Guðbrandur og mælti :

" Hvar er nú guð þinn, konungur ? Það ætla eg nú , að hann beri heldur lágt hökuskeggið. Og svo sýnist mér sem minna sé karp þitt nú --- heldur en fyrra dag, fyrir því að nú er guð vor kominn, er öllu ræður, og sér á yður með hvössum augum, og sé eg að þér eruð nú felmsfullir og þorið varla augum upp að sjá. Nú fellið niður hindurvitni yðar og trúið á goð vort, er allt hefur ráð yðar í hendi, " - og lauk sinni ræðu.

Síðan stóð konungur upp og mælti :

" Margt hefur þú mælt í morgun til vor ■

Þætur þú kynlega yfir því, er þú mátt eigi sjá guð vorn, En vér vættum, að hann mun koma brátt til vor. Þú ógnar oss guði þínu, er blint er og dauft

og má hvorki bjarga sér né öðrum og kemst engan veginn úr stað, nema borinn sé. Og vænti eg nú, að honum sé skamt til ills. Og lítið þér nú til og sjáið í austur ; þar fer nú guð vor með ljósi miklu ."

Þá rann upp sól og litu bændur allir til sblarinnar. En í því bili laust einn manna konungs, sem hann hafði til þess sett, goð þeirra, svo að það brast allt í sundur og hlupu þar út mýs, svo stórar sem kettir væru, og eðlur og ormar. En bændur urðu svo hræddir að þeir flýðu. Eftir þóf nokkurt stóð Guðbrandur upp og mælti :

" Skaða mikinn höfum vér farið um guð vort, og þó, með því að hann máttti ekki oss við hjálpa, þá viljum vér nú trúá á þann guð, sem þú trúir, " - og tóku þá allir við kristni.

Þó að meira en sjö aldir séu liðnar frá því, að þessi frásögn var skráð, og nokkuð á tíundu öld frá því, að þeir atburðir gerðust, sem frá er sagt, eru þeir merkilega líkir sumu því, er að hefur borið nú fyrir skemmstu.

Enn hælast sumir yfir, að sá sé ekki til, sem þeir ekki sjá, og hafa svo mikið við skurðgoð sín, að þeir hafa reist þeim fagurbúið hýsi. Þar á þaki standa helztu höfðingjar, þegar þeir láta alþýðu og herlið sitt hylla sig, enda gæta vopnaðir verðir þess, að ekki komist nema fáir útvaldir á þakið. Nú hafa þessir skurðgoðadýrkendur rutt öðru goðinu, sem í hýsinu var, að brott, hafði sá þó í lifanda lífi og fyrst eftir að hann var smurður og lagður fram til sýnis verið sagður ímynd allrar vizku og manngæða. Leið þó ekki á löngu þangað til fyrri dýrkendur hans tóku að keppast um að lýsa þeim ófögnuði, er í skjóli hans þróaðist, og er þar sízt fegurra um að litast en þegar úr goði Dalamanna hlupu mýs, svo stórar sem kettir væru, eðlur og ormar.

Ætla mætti að þeir, er þvílíkan ófögnuð hafa reynt og séð, hyrfu nú til betra ráðs. En þeir hafa ekki þroska né vitsmuni Dala-Guðbrandar og manna hans, sem tóku upp nýjan sið í samræmi við kall

tímans. Enn er öðrum smurningnum haldið á sínum tilbeiðslustalli og upphafsmanni þessara furðulegu trúarbragða reist mikil líkneskja til þess að almúginn hafi jafnt sem áður tvö skurðgoð fyrir augum. Engu haggar þó að þessir skurðgoðadýrkendur nútímans segi sjálfa sig ekki trúá yfirnáttúrlega hluti. Athæfi þeirra og hugsunarháttur á bersýnilega fremur heima aftur í grárri forneskju en á tímum almennrar menntunar og sívaxandi áhrifa vísindanna. Sjálfir ríghalda þeir í löngu úreltar kenningar sínar, sem þeir kalla æðstar allra vísinda, þótt leitt hafi til þeirra óskapa, sem nú blasa við öllum. Þessi hugsunarháttur verður því hættulegri sem þeir, er honum eru haldnir, ráða yfir nútímatækni og ógnarafli, sem nægja mundi til að tortíma öllu mannfólki á jörðu hér. Að vísu boða þeir í öðru orðinu friðarvilja sinn en segjast í hinu áður en yfir ljúki munu búa gróf öllum þeim, sem ekki fallast á, að skurðgoðin hafi í lifanda lífi fundið

óhagganleg lögmal eilífrar þjóðfélagsþróunar.

Í þjóðfélagi okkar og annarra frjálsra manna er margt með öðrum hætti en vera skyldi. En ólíkt lengra erum við komnir á veg en hinir, sem ausa lifandi harðstjóra oflofi, gera hann látinn jafnskjótt að skurðgoði en velta honum innan stundar af stalli vegna stórglæpa, sem þeir segja hann hafa framið á valdatíma sínum og með þeim hætti, að með vitund allra og atbeina flestra forystumanna hefur hlötið að vera.

Eiginlegt lýðræði og virðing fyrir friðhelgi einstaklinga hafa enn ekki náð þroska nema hjá fáum þjóðum. *A ritari öldum hafa* Engilsaxar, Norðurlandþjóðir og Svisslendingar hafa þar ~~haft~~ *það* forystu. Við lok fyrri heimsstyrjaldar þóttust menn tryggja heiminn *þessa og Wilsons bandaríkjaforseti komst at orti.* fyrir lýðræði, því miður fór fjarri að svo færi, jafnvel í vestanverðri Evrópu, þar sem menning var þó komin á hærra stig en víðast annars staðar. Vegna þess að lýðræðisríkin héldu ekki saman og

efldu ekki varnir sínar í tæka tíð, brauzt seinni heimsstyrjöldin út. Hún færði mikið böð yfir mannkynið. Áhrif hennar urðu samt að því leyti til góðs, að þær þjóðir, sem vestræn ríki höfðu áður undirokað, hafa í kjölfar hennar flestar fengið frelsi, og hin dugmikla þýzka þjóð, ein öflugasta í vestanverðri Evrópu, virðist nú hafa sannfærzt um kosti lýðræðis og mannhelgi umfram einræði og þjónshlutverk þegnsins gagnvart ríkisheildinni.

Þó að kostir lýðræðis og frelsis séu margir, hættir lýðræðisþjóðum til að láta reka á reiðanum og taka ekki á sig meiri byrðar og óþægindi heildarinnar vegna en minnst verður komið af með. Ríkið verður sterkara til sóknar og varnar út á við og til sameiginlegra átaka inn á við, a. m. k. um sinn, þar sem allir lúta einum vilja. Nú eins og oft áður hefur þurft sameiginlega hættu til að stugga við lýðræðisþjóðunum. Það er hættan frá skurðgoða-

un
dýrkendum, sem einkum hefur skapað hið
vestræna samstarf.

Atlantshafsbandalagið var stofnað í varnar-
skyni, eftir að hver þjóðin í Austur-Evrópu á fætur
annarri hafði misst frelsi sitt. Atburðirnir í
Finnlandi síðustu vikur hafa sýnt, við hvíflíkt öryggis-
leysi frjálshuga þjóð, sem vegna allra aðstæðna getur
ekki notið verndar Atlantshafsbandalagsins, á við
að búa. Fjarstæða er, að Atlantshafsbandalagið
hyggi á árás. Bandaríkin eru meginstoð bandalags-
ins. Meðan þau réðu ein yfir kjarnorkuvopnum,
höfðu þau ráð allra annarra í hendi sér. Ef þau
hefðu þá viljað steypa Sovétstjórninni af stóli með
vopnavaldi, hefði þeim verið það í lófa lagið.

Alveg eins og Bretar og síðar Bandaríkjamenn hefðu

í seinni heimsstyrjöldinni getað látið viðureign
af þeim hefja fremsu horit sígna þjóða málsta en
mynduðu kominum, ein og þeim horit á þeim, at
Þjóðverja og Rússa afskiptalaus. En þeir veittu
þá Rússum alla þá aðstoð, sem þeir máttu. þess
yfir mi

Lýðræðisríkin hafa sannarlega ekki hug á að fara
með hernað á hendur Sovétríkjunum.

Hitt væri verra en glapræði, það væri hreinn glæpur, ef þau biðu þess hvert um sig, ein og óviðbúin, að frelsi þeirra og sjálfstæði væri tortímt.

Þetta á jafnt við um Íslendinga sem aðrar frjálsar þjóðir. Sjálfsgöðara er en segja þurfi, að við viljum lifa í sátt við alla og ágirnumst ekki neitt frá neinum. En, eins og aðrar sjálfstæðar þjóðir, verðum við nokkuð til frelsisins að vinna. Í vínáttusamningi Sovétsamveldisins og Finnlands segir, að Finnland muni, trútt skyldum sínum sem sjálfstætt ríki, berjast gegn vopnaðri árás. Þarna er af beggja hálfu viðurkennt, að hverju sjálfstæðu ríki beri skylda til þess að tryggja varnir sínar. Sú skylda er ekki einungis gagnvart eigin þjóð, heldur og gagnvart öðrum. Aðrar þjóðir vilja ekki una því, að landssvæði nágretta þeirra sé valdatómrum, þar sem hver og einn getur fyrirhafnarlaust ráðizt inn og síðan notað landið sem stökkpall til árása á nágrennana.

Við Islendingar erum of fáir til þess, að við gætum einir varið land okkar, jafnvel þótt við værum vanir vopnaburði og hefðum fjárhagslegan styrk til vígbúnaðar, sem hvorugt er fyrir hendi. En ef við viljum láta viðurkenna sjálfstæði okkar, verðum við í hættusömum heimi að tryggja hér lágmarkslandvarnir. Til hverra við leitum samstarfs í þeim efnum, fer eftir hvorutveggja: legu landsins og okkar eigin huga. Gæfumuninn gerir, að hvort-veggja leiðir til sömu niðurstöðu hjá okkur, gagnstætt því, sem um suma aðra er.

Stundum heyrir, að við glötum sjálfstæði okkar með því að tryggja landinu varnir. Slíkt er algert öfugmæli. Varnirnar eru einmitt trygging sjálfstæðisins. Baráttan fyrir þeim er mikilsverðasta sjálfstæðismál okkar kynslóðar. Atlantshafsbandalagið er samtök sjálfstæðra og fullvalda ríkja. Þau hafa skuldbundið sig til ákveðinnar samvinnu um tiltekið árábil, 20 ár.

Samkvæmt sjálfum Atlantshafssamningnum höfum við ekki skuldbundið okkur til að hafa neitt varnarlið í landinu á friðartímum, hvorki okkar eigið né annarra. Uggur vegna versnandi ástands varð til þess, að varnarsamningurinn við Bandaríkin var gerður rúmum tveimur árum eftir að Atlantshafssáttmálinn hafði verið saminn. Að undangengnu umsömdu samráði getum við með tiltölulega skömmum fresti sjálfir kveðið á um það, að hið erlenda varnarlið skuli hverfa úr landi. Því miður hafa atvik ekki verið slík né eru horfur á því í bráð, að þau verði slík, að óhætt sé að láta landið vera með öllu óvarið. Þvert á móti er margt, sem bendir til þess gagnstæða, og á meðan svo er þarf að sjálfsögðu ætíð að gæta þess að varnirnar séu nógu öflugar svo að þær komi að tilætluðu gagni. Á meðan valdið ræður og friðurinn ^{stýrt af} ~~verður~~ ^{því} ~~er~~ ^á spjótsoddum, verða allir þeir, sem unna frelsi og friði, að leggja sitt af mörkum til að jafnvægi haldist,

svo að yfirgangssöfl freistist ekki út í ævintýri, af því að þau haldi, að leikurinn verði þeim of léttur.

Stundum heyrst því haldið fram, að við aukum á spennu með því að leyfa erlendu hliði að dvelja í landi okkar og gerum jafnvel frændþjóðum okkar á Norðurlöndum erfiðara fyrir um að neita erlendum herstöðvum í löndum sínum. Hér er gerólíku saman að jafna. Allar aðrar Norðurlandaþjóðir, og raunar allar þjóðir hvarvetna sem til hefur spurzt, hafa einhvern her, misjafnlega sterkan að vísu, en svo sterkan sem hver þeirra um sig telur atvik standa til. Ef við Íslendingar hefðum eigin her, væri hægt að bera okkur saman við þær að þessu leyti. En á meðan svo er ekki, verðum við að njóta aðstoðar annarra, ekki fyrst og fremst þeirra vegna, heldur okkar vegna sjálfra. Nauðsynlegar varnir Íslands eru óhjákvæmileg forsenda fyrir sjálfstæði þjóðarinnar. Ef menn

skjóta sér undan skilningi á þeirri staðreynd og rökréttum afleiðingum hennar, bregðast þeir þjóð sinni, og setja í hættu þann arf, sem aldalöng barátta forfeðranna hefur fært okkur.

Vestræn samvinna nær ekki til varnanna einna. Á ófriðarárunum átti sér stað margháttað efnahagssamvinna hinna Sameinuðu þjóða, er í ófriðarlok stofnuðu það allsherjarbandalag, sem nú kallast því nafni. Á stríðsárunum stóðu Bandaríkjamenn undir þessari samvinnu með láns- og leigulögum sínum. Án aðstoðar þeirra hefðu sennilega hvorki Bretar né Rússar getað haldið út í viðureigninni við Þjóðverja. Bandaríkjamenn hættu þessari hjálp skyndilega eftir ófriðarlok og leiddi af því mikla örðugleika fyrir þá, sem aðstoðar höfðu notið. Lá þá við algjöru efnahagsöngþveiti í Evrópu, sem var sundurflakandi eftir hervirki ófriðarins. Varð það til þess, að Bandaríkjamenn hófu Marshall-samstarfið, er þeir buðu öllum

Evrópuþjóðum, lýðræðisþjóðum jafnt sem kommúnískum, þátttöku í. Sovétstjórnin neitaði sjálf aðild að hinu nýja samstarfi og neyddi önnur lönd austan járntjalds til að hafna því einnig. Flest Vestur-Evrópuríki gerðust aðilar þessa samstarfs og var með því lagður grundvöllur að ótrúlega örur efnahagsuppgangi um vestanverða álfuna.

Eftir að beinum framlögum Bandaríkjamanna lauk, var samstarfinu haldið áfram innan hinnar svokölluðu Efnahagssamvinnustofnunar Evrópu (OEEC) í París, sem á þessu ári hefur fært út starfssvið sitt, með því að Bandaríkin og Kanada hafa einnig gerzt aðilar, og er stofnunin síðan nefnd Efnahags- og framfarastofnunin, og einkennd með stöfunum OECD. Hún beitir sér fyrir margháttuðu samstarfi í efnahags- og viðskiptamálum og höfum við Íslendingar ekki síður en aðrir haft

gagn af því. Þarna er eingöngu um að ræða forystu um margháttað samstarf og samráð, en ekki úrslitaráð stofnunarinnar sjálfrar.

Nokkrar meginlandþjóðir hafa hinsvegar bundizt nánari samtökum, fyrst um stál- og kolaframleiðslu, síðan um kjarnorkumál og loks um svokallað Efnahagsbandalag Evrópu. Aðilar þess eru Frakkland, Þýzkaland, Ítalía, Belgía, Holland og Lúxemburg. Með öllu þessu samstarfi hefur efnahagskerfi þátttakenda að verulegu leyti verið sameinað og vakti þá í upphafi ekki sízt fyrir mönnum að eyða hinni gömlu óvild milli Þjóðverja og nágranna þeirra og tengja allar þessar þjóðir þeim böndum, er líklegt geri, að þær lifi framvegis í sátt og samlyndi. Mikið hefur þegar áunnizt í þeim efnum og er vafalaust, að sættir Þjóðverja og Frakka og hin nána samvinna, sem þeir hafa nú tekið upp, er einn heillavænlegasti atburður, sem gerzt hefur um okkar daga. Jafn-

framt hefur þessi samvinna og hinn stóri sameiginlegi markaður, sem nú er að myndast, og hagnýt verkaskipting milli aðilanna orðið til þess að skapa skilyrði fyrir örari framleiðsluaukningu og skjótari kjarabótum alls almennings, en ella hefðu verið hugsanlegar.

Í Efnahagsbandalagi Evrópu, sem eins og Sameinuðu þjóðunum er ætlað að standa til fram-
búðar og hefur því engin fyrirmæli um félagsslit
né úrsögn, fela þátttökuríkin sameiginlegri yfirstjórn
ákvörðunarrétt í efnahagsmálum að nokkru leyti.
Í yfirstjórninni eiga aðildarríkin fulltrúa og fer fjöldi
þeirra nokkuð eftir fólksmergð hvers um sig og
getur aukinn meirihluti tekið fullnaðarákvarðanir
fyrir alla aðila í því fleiri atriðum sem tímar líða,
án þess að hver einstakur aðili hafi neitunarvald.
Þarna er fyrst og fremst um tollabandalag að ræða,
en því fylgir, að þegnar hvers einstaks ríkis eiga

að hafa jafnrétti eða sem næst því í öllum hinum ríkjunum til atvinnu og atvinnurekstrar, enda á fjármagnsflutningur milli aðildarríkja að vera frjáls. Að lokum skal hinni sameiginlegu yfirstjórn vera heimilt að kveða á um sameiginlega stefnu í viðskiptamálum og þar með hafa ákvörðunarvald um viðskiptasamninga einstakra aðildarríkja.

Í fyrstu fylgdust Bretar með undirbúningi að stofnun Efnahagsbandalagsins. Af þátttöku þeirra varð þó ekki, og beittu þeir sér í staðinn fyrir tilraunum til stofnunar fríverzlunarsvæðis Evrópu, sem Efnahagsbandalagið yrði hluti af. Samningar um þetta, sem stóðu árin 1956 - 1958, tókust ekki vegna þess að löndin utan Efnahagsbandalagsins vildu ekki fallast á að mynda tollabandalag né töldu nauðsynlegt, að efnahagssamvinna ^{öðrum sviðum} á öðrum sviðum en tollamálum yrði eins náin og bandalagsríkin óskuðu. Varð það úr, að sjö þessara ríkja undir forystu Breta stofnuðu í ársbyrjun 1960 Fríverzlunar-

bandalag Evrópu með það fyrir augum að draga úr
afleiðingunum af tilkomu Efnahagsbandalagsins á
efnahag þeirra og starfa að ^{í því skyni er} viðskiptaleyri sam-
einingu allrar Evrópu ^{í viðskiptum.} Eftir því, sem tímar
liðu fram, hafa þessi lönd, og þá einkum Bretar,
sannfærzt um, að sú viðskiptaleyri sameining geti
aðeins ^{art. 1} ~~á~~ á þeim grundvelli, að þau Evrópuríki,
sem utan bandalagsins standa, gerist aðilar eða
aukaaðilar sjálfs Efnahagsbandalagsins. Þrátt
fyrir það þótt Bretland, vegna tengsla sinna við
samveldislöndin, telji marga annmarka á því að
bindast Evrópulöndunum svo náð sem Efnahags-
bandalagið gerir ráð fyrir, búast flestir við, að
það muni innan skamms gerast aðili þess.
Danmörk hefur þegar leitað aðildar og er talið
fullvíst, að hún muni feta í fótspor Breta, hvað
sem um þá verður. Allar horfur eru á, að
Noregur fylgi þar á eftir, Írland hefur einnig leitað

aðildar, Grikkland gert sérsamning, en þó mun gert ráð fyrir, að það gerist fullur aðili áður en yfir lýkur, og líklegt að eins fari um Tyrkland. Svíþjóð, Svissland og Austurríki hafa hinsvegar ekki hug á fullri aðild, vegna þess að þau vilja halda fast við hlutleysisstefnu sína í alþjóðamálum, en hafa ákveðið að sækja um aukaaðild. Um

Svíþjóð a.m.k. ætla menn, að sjálfar efnahags-
skuldbindingarnar vaxi þeim ekki í augum, *þó að þeir vilji ekki taka á sig meirum skuldbindingum, sem*

Ef svo fer sem horfir, myndast hér því ein *þeir tala*
öflugasta efnahagssamsteypa, sem til er í heiminum. *sem stöðugt hlut. lígi*

Að fólksmergð og framleiðslumöguleikum standa þessi ríki öll sameinuð Bandaríkjunum og Sovét-samveldinu, hvoru um sig, fyllilega á sporði.

Eyðing fjarlægða og aukin tækni knýja ríkin nauðug viljug til þvflíkrar samvinnu, ef þau eiga ekki að dragast aftur úr.

Þessi atburðarás skapar mikinn vanda fyrir okkar þjóð. Líklegt er, að ef einungis er hugsað

ásamt brezku samveldislöndunum og þorra
ríkja Afríku og Suður-Ameríku tengjast
Efnahagsbandalaginu, með einum eða öðrum hætti,
eins og ýmsir búast við, en sennilega þó töluvert
langt í land, mundi okkur enn hættulegra en ella
að útilokast frá hinum sameiginlega markaði.
Víst er, að fáir vildu, að við ættum engra markaða
völ annarra en í löndunum austan járntjalds.
Viðskiptin þar eru að ýmsu leyti hagkvæm, en
vöruúrval þar er, eins og ^{í öðrum hafi} neytendur þekkja af eigin
raun, harla takmarkað og mörg framleiðsla þaðan
ekki samkeppnisfær við það sem annars staðar að
er hingað flutt. Reynsla Júgóslavíu, Albaníu og
Finnlands er einnig slík, að ekki er trúlegt, að
aðra en þá, sem óska eftir að fá fyrirmæli utan að,
um hverjir skuli skipa ríkisstjórn í landi þeirra,
fýsi þess, að Island komist í sömu aðstöðu.
^{þegar þú hefur}
En þú ver einnig að minnast, að mörg þau
ákvæði, sem eðlileg eru fyrir þjóðir, sem nokkurn

vertan
~~Vit~~ Íslandi. | Við sjálfir eigum að vísu mest í
húfi, en ýmsir aðrir kunna þó einnig að eiga líf
og velferð undir því, að Ísland sé ^{varnar-}varið. Engu
að síður hefur samstarf í /málum tekizt án þess
að við þyrftum að skerða fullveldi okkar eða
úrslitaráð. Vegna smæðarinnar varðar efnahagur
okkar aðra sáralitlu ^{þegar} þess vegna er eðlilegt, að
við hikum við að láta þeim í té úrslitaráð yfir
nokkrum þáttum hans.

Með þessu er ekki sagt, að við eigum ekki
að taka þátt í efnahagssamstarfi nágranna okkar
og vina. En við getum því aðeins gert það, að
tekið sé réttmætt tillit til okkar óumdeilanlegu
sérstöðu og sérþarfa. Sambærilegt verður að
vera það, sem hver og einn innir af hendi, og
einnig það, sem hver lætur í té og aflar í staðinn.

En við skulum gera okkur grein fyrir,
að vegna þess að samstarf okkar við aðra í efnahags-
málum er þeim ekki nauðsyn, þótt á því kunni að

velta, hvort við komumst betur eða verr af, þá hafa þeir frá þröngu eigin hagsmuna sjónarmiði minni ástæðu til að hnika til okkar vegna. Raunar má segja, að þeir geti gert sér það að meinfangalausum, sökum þess að um framleiðslu okkar muni hvort eð er ekki. En þá kemur óttinn við, að skapað sé fordæmi, er losað gæti um miklu meira og hjá fleirum en okkur í fljótu bragði virðist hætta á. Vandí okkar verður þess vegna ekki leystur nema okkur takist að vekja skilning á okkar högum og við njótum góðvildar þeirra, sem málum ráða. En sízt skulum við gleyma því, að þeim mun skemur munum við þurfa að ganga í réttindaveizluna til annarra, ^{því minna} sem við þurfum ~~minna~~ til þeirra að sækja, ^{þ.e.a.s.} því sterkari og heilbrigðari sem okkar eigin efna-
hagur er ^{því minna, sem} - eða við látum okkur ~~flippa~~ nægja.

Bú es betra
an biðja sé,
halr es heima hverr;
þótt tvær geitr eigi
ök taug reptan sal,
þat es þó betra ~~en~~ bæn.

Þeir, sem óttast að of miklu verði fórnað með aðild að Efnahagsbandalagi Evrópu, sýna að hugur fylgir máli, en annarlegar ástæður ráði ekki, ef þeir gera sitt til, að hér skapist öruggur og traustur efnahagur. Ef þeir hinsvegar í senn vilja hindra aðild að þeim samtökum, sem líklegust eru til að færa okkur skjóta hagsæld, og gera sitt til að hindra nauðsynlega efnahagsuppbyggingu og jafnvægi í fjármálum, á meðan við erum utan bandalagsins, þá sanna þeir, að fyrir þeim vakir ekki velfarnaður Íslenzku þjóðarinnar. Eða a. m. k. telja þeir, að hann sé háður því, að þjóðfélag okkar sé fyrst lagt í rústir, svo að hér skapist rúm fyrir hallir skurðgoðadýrkendanna.

Óneitanlega væri Íslenzka þjóðin betur vaxin þeim vanda að taka ákvörðun í þessu mikla vandamáli - og raunar öllum öðrum, ef verulegur hluti hennar lyti ekki enn skurðgoðunum. Er ekki

tími til þess kominn, að greindir og að upplagi
góðviljaðir menn hverfi frá þeirri trú, þar sem
kattefldar mýs, eðlur og ormar einkenna bezt það,
sem eftir verður, þegar skurðgoði er steipt af stalli
eða preláta velt af helgistóli ? Með engu móti
gætu þessir menn aflað sjálfum sér meiri sæmdar
eða orðið þjóð sinni fremur að gagni en að láta
ófögnuðinn, sem nú er fyrir allra augum, sér að
kenningu verða, segja nú nóg komið og sanna
sinnaskifti sín í verki svo sem góðum drengjum
sæmir.

Vandinn er ærinn, þótt við gætum allir
gengið óbundnum huga til lausnar honum, því að
aldrei hefur fremur en nú riðið á því að fylgja
hinu fornkveðna;

Gáttir allar
áðr gangi fram → of skotaski skyli
of skygnast skyli.

Fylgjumst með því sem gerist og gætum þess,

eftir því sem föng eru á, að eftir hagsmunum okkar og þörfum sé munað. Islendingar mega ekki fremur í þessu en öðru verða aftur úr alþjóðlegri þróun. Við verðum að vera reiðubúnir til þess að leggja í alþjóðasamskiptum af mörkum það, sem með sanngirni verður af okkur krafizt. En þar verður sanngirnin að ráða á alla vegu.

Vestræn samvinna hefur nú þegar orðið til mikils góðs, fyrir okkur Islendinga ekki síður en aðra. Við viljum því styrkja hana og efla, en við gerum það bezt með því að glata ekki því, sem forfeður okkar kepptu eftir í aldalangri baráttu. Og við skulum muna, að það var ekki vegna þess að Steingrímur Thorsteinsson vildi raða saman fagur-yrðum heldur af biturri reynslu kynslóðanna, þegar hann kvað til fósturjarðarinnar, *og við fökkum heils-
sunnun umdæm:*

Aldrei, aldrei bindi þig bönd
nema bláflötur Ægis við klettótta strönd.